

עשיית חבלה באב ואם לשם רפואה

השאלה: על אף האיסור לחבול באביו ובאמו, האם מותר לרופא לבצע טפולים רפואיים. הגורמים להם חבלה?

תשובה: יסוד האיסור – החובל באביו או אמו חייב מיתה.

המחבר דן בשלוש פעולות רפואיות: זריקות, העמדת כוסות והעמדת עלוקות.

בענין זריקות: המחבר מביא שלושה צדדים להקל:

א. סתם חבלה היא, שיוצא דם החוצה, או נצרר הדם תחת העור ונראה חבורה בחוץ, כדין חבלה בשבת (אורח חיים, סימן שט"ז, סעיף ח'), ואלו בזריקות רגילות, כל שנעשה ע"י מומחה – אין מתקיימים תנאים אלה.

ב. על פי דין תורה ודאי מותר ומצוה לחבול לשם רפואה (ראה בית יוסף, יורה דעה סי' רמ"א, והגר"א, שם, סק"ה), וכל מה שאסרו לבנו במקום שיש אחר – הוא רק חומרא, אם כן במקרה של זריקה, שעל פי רוב אין חבורה – מותר לכתחילה.

ג. אפילו אם נניח, שעשיית זריקה היא בגדר חבלה, הרי מכיון שהבן עושה בחנם ומומחה אחר עושה בשכר, יש לומר, שזה נחשב כאלו אין אחר, כי הדין הוא, שכבוד אב – משל האב, כלומר, הבן לא מחוייב לשכור מכספו, ובמקום שאין אחר, מותר לבן לחבול באביו לשם רפואה.

בתשובתו של הרב הרצוג זצ"ל שם, דוחה הוא את היסוד, שכיון שהבן עושה בחנם נחשב כאלו אין אחר, ואין להניח לו לעשות איסור במקום שיכל להמנע מכך ע"י תשלום כסף. אך לדעתו יש לצרף להיתר דעת המנחת חינוך (מ"ח) שאם אמר לו אביו, עשה בי חבורה, לא עבר הבן ולא כלום, ולפי זה, די שאביו או אמו יאמרו לו: "עשה לי זריקה זו ואם תכשל ותעשה חבורה, אני מוחל לך למפרע". ואם הבן מומחה, הרי בדבר קל כהקזה או זריקה, הרי זה מיעוט שלא שכיח, שיקלקל בחבורה וזה נחשב בגדר אונס גדול ופטור לגמרי. (בנגוד להתערבות גדולה כגון חיתוך בשר או איבר, שזה מעוט שכיח גם ברופאים לקלקל – יהא אסור באביו).

מסקנות המחבר:

בזריקות לתוך הוריד "שהוא דבר מצוי, שיוצא דם ע"י הזריקות" יש אולי מקום להחמיר, אך בסתם זריקות, שנעשות לתוך הבשר, עפ"י רוב אין זה דבר מצוי

שיצא דם. ובפרט בעירוף דעת המנחת חינוך, שאם החבלה נעשית ברצון האב או האם אין בכלל איסור, ובפרט שרוב הפוסקים הסכימו, שכל האיסור לא להקיז לאביו לרפואה הוא רק חומרא בעלמא.

(גשר החיים, חלק ב', פרק א').

מקורות נוספים:

שו"ת הר צבי, חיו"ד, סימן קצ"ז; שמע אברהם, סי' ע'; שו"ת מנחת יצחק, כרך א', קונטרס מקוה טהרה, סי' כ"ז-כ"ח; לאור ההלכה, עמ' שי"ח-ש"כ; הרפואה והיהדות, פרק 10, עמ' 143; שמירת שבת כהלכתה, פכ"ו סכ"ו והערה ע"ח; ועוד.

צג זאג
צמר גפן רפואי סופג
איכות מעולה

חמשת ימי יום ראשון 11.100.000

צג בע"מ רמת-ים, סלפון 048346